

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

3920032

Onderwerp: **Ontwerp-Begroting 2024**

Kernboodschap

We zijn in Arnhem op de goede weg. De stad groeit en bloeit in vele opzichten. Zo zijn er mooie initiatieven op het gebied van vergroening, verduurzaming en het bouwen van toegankelijke en betaalbare woningen. De behoeften van de stad en haar inwoners sterken ons in onze ambities die onverminderd groot zijn. In 2024 gaan we samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen aan de slag om Arnhem verder klaar te maken voor de toekomst. In de ontwerp-Begroting 2024 staat beschreven hoe we dit willen aanpakken. Daarbij zijn ook de middelen vrijgemaakt om de ambities voor een duurzaam, groen, kansrijk en verbonden Arnhem te kunnen verwezenlijken, onder meer voor de ontwikkeling van Spoorzone Oost. Daarnaast zijn de prijsstijgingen en het 'ravijn' van het gemeentefonds in deze begroting verwerkt. De begroting is structureel in evenwicht en blijft ook qua weerstandsfactor binnen de kaders die in de financiële verordening zijn beschreven.

Voorstel

1. De ontwerp-Begroting 2024 vast te stellen.
2. De opheffingsdatum voor de BR Inburgering, integratie en asiel drie jaar uit te stellen tot ultimo 2026.
3. De bestemmingsreserves Spoorzone Oost en Huisvesting bijzondere doelgroepen in te stellen met doel, functie en looptijd of plafond conform bijlage 1.
4. Vanaf 2024 de kosten van aanleg van riolering niet meer als kosten van de grondexploitatie aan te merken, maar als investeringen te activeren op de gemeentelijke balans onder de materiële vaste activa.
5. Het geactualiseerde normenkader vast te stellen.

Inleiding

Met dit raadsvoorstel ontvangt u de Begroting 2024. Dit is de tweede begroting in deze raadsperiode. De keuzes uit de Perspectiefnota 2024 en de besluitvorming omtrent de Perspectiefnota 2024 zijn in deze begroting opgenomen. De keuzes die hierin gemaakt zijn vormen ook het vertrekpunt voor het financieel kader waar in deze begroting op wordt voortgebouwd. In deze Begroting zijn ook beleidsmatige en financiële ontwikkelingen, die zich na het opstellen van de Perspectiefnota hebben voorgedaan, verwerkt.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet voor 15 november 2023 een door de raad vastgestelde, sluitende Begroting 2024 worden aangeleverd bij de toezichthouder op de gemeentefinanciën, de provincie Gelderland.

In deze begroting wordt invulling gegeven aan een aantal actuele ontwikkelingen zoals de meicirculaire en de opgelopen loon- en prijsontwikkeling. Daarbij worden middelen vrijgemaakt voor de gebiedsontwikkelingen Kronenburg en Spoorzone Arnhem Oost in voorbereiding op de besluitvorming hierover. Ook worden de middelen die in de Begroting 2023 zijn gereserveerd in het Klimaatfonds om de energietransitie een impuls te geven in deze begroting ingezet als klimaatbudget om binnen de kaders van het Klimaatfonds besteed te worden.

De komende jaren gaan we aan de slag met maatregelen zodat het voor mens en dier prettig leven blijft in Arnhem. Samen met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen werken we hard om de uitdagingen het hoofd te bieden en Arnhem verder klaar te maken voor de toekomst. We richten de stad klimaatadaptief in, continueren de uitvoering van de Dierenwelzijnagenda en beschermen onze natuur en biodiversiteit. We zetten forse stappen om binnen één generatie de kloof tussen arm en rijk te doorbreken. We zetten vol in op een energietransitie en streven naar een fikse CO2-reductie door middel van energiebesparing in de gebouwde omgeving en bij bedrijven. In het kader van netcongestie zoeken we samen met Arnhemse kennisinstellingen, Arnhemse innovatieve bedrijven op gebied van energie en de netbeheerders, naar oplossingen die nodig zijn om onze ambities te realiseren. We strijden vóór inclusiviteit en diversiteit, en tégen discriminatie. Het voorkomen en bestrijden van criminaliteit voor en achter de voordeur is onze prioriteit en we bieden kwetsbare kinderen en jongeren perspectief. We investeren in opvangplekken om een veilige haven te kunnen zijn voor mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld, of die om welke reden dan ook dakloos zijn. Zo zetten we forse stappen richting een duurzaam, groen, kansrijk en verbonden Arnhem.

Moties

Met deze begroting wordt een viertal moties afgedaan. Voor 2024 en 2025 is een budget van jaarlijks € 75.000 beschikbaar in het toegankelijkheidsfonds waarvoor bedrijven met veel consumentenbezoek een aanvraag kunnen indienen voor een gedeeltelijke financiering om hun onderneming beter toegankelijk te maken. Daarmee wordt motie 19M21 *Toegankelijkheidsfonds Arnhemse Standaard* afgedaan. Daarnaast is in lijn met motie 23M57 *Perspectief voor handhavers in leefbare wijken* de inzet van handhavers zoals opgenomen in de Begroting 2023 in deze begroting structureel gemaakt. Hiermee wordt deze motie afgedaan.

In januari heeft de gemeenteraad de motie 22M184 'Woensdagavond is Raadsavond' aangenomen. We hebben intern gecommuniceerd dat we bij voorkeur geen informatie- en/of inspraakavonden meer organiseren op woensdag, de dag waarop de gemeenteraad bijeen komt. Zo voorkomen we dat raadsleden vanwege de raadsvergadering niet aanwezig kunnen zijn bij bewonersavonden. Ook blijft het zo ook mogelijk voor inwoners om zowel de raadsvergadering bij te wonen als een bewonersavond. Hiermee beschouwen we deze motie als afgedaan.

Tot slot heeft de raad bij het vaststellen van de begroting vorig jaar motie 22M158 *Bevordering opkomst verkiezingen* aangenomen. In aanloop naar de Provinciale Staten- en

Waterschapsverkiezingen zijn we in gesprek gegaan met de besturen van moskeeën uit Arnhem over het inzetten van hun gebouwen als stemlokaal. Dat heeft bij die verkiezingen geresulteerd in een stembureau in de Türkiyem Moskee. Bij volgende verkiezingen bekijken we ook nog of een uitbreiding van het aantal moskeeën waar gestemd kan worden gewenst is. Hiermee beschouwen we ook deze motie als afgedaan.

Doorontwikkeling cyclusdocumenten

In deze Begroting hebben we, zoals in het amendement 'financieel samenvoegen wijkprogramma's (23A20) is aangenomen, de 8 afzonderlijke wijkprogramma's financieel samengevoegd tot één wijkbegrotingsprogramma.

Verder hebben we in deze Begroting stappen gezet in de doorontwikkeling en meetbaarheid van de doelenboom. We hebben binnen de programma's Veiligheid, Economie, Onderwijs, Sport en Gezondheid en Wonen en Leefomgeving (onderdelen Groen en Klimaatadaptatie) intern doelensessies gehouden en de doelen meetbaarder geformuleerd en inspanningen concreter gemaakt. Binnen het programma Participatie en armoedebestrijding hebben we stappen gezet naar aanleiding van het Duisenbergonderzoek dat bij de Jaarstukken naar dit programma is uitgevoerd. We hebben stappen gemaakt, maar er zijn nog vervolgstappen nodig. Bij de behandeling van het Duisenbergonderzoek is onder andere aanbevolen om met college en raad gezamenlijk te werken aan focus en prioritering van doelen binnen de Begroting. Samen met de auditcommissie gaan we het gesprek aan hoe we hier een goed vervolg aan kunnen geven.

Ook hebben we de programma's Onderwijs en Gezondheid en Sport zero based opgebouwd. Dat wil zeggen dat we voor deze begroting niet alleen gekeken hebben naar de wijzigingen ten opzichte van de vorige begroting, maar de budgetten zijn opgebouwd op basis van de taken die binnen dit programma worden uitgevoerd.

Beoogd effect

Het beleids- en financiële kader van de gemeente Arnhem voor het jaar 2024 definitief en voor de volgende drie jaren indicatief vast te stellen om de gestelde ambities te realiseren.

Argumenten

- 1.1 Dan kan de provincie Gelderland tijdig een begroting worden aangeboden, die voldoet aan de wettelijke vereisten.*

Met de voorliggende begroting voldoen we aan de voorwaarden voor repressief provinciaal toezicht. De begroting is structureel in evenwicht. Daarmee is de verwachting dat wederom repressief toezicht (de minst belaste vorm van toezicht) van toepassing blijft.

- 2.1 Met de vaststelling van de Begroting 2022 is het besluit genomen om de bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel ultimo 2023 op te heffen. Om de invoering van de nieuwe Wet Inburgering goed te kunnen afronden wordt de looptijd van deze reserve met 3 jaar verlengd tot ultimo 2026.*

- 3.1 *In de Begroting 2023 en in deze Begroting 2024 wordt een aantal nieuwe bestemmingsreserves voorgesteld. Conform de nota Reserves en voorzieningen wordt per reserve het doel, de functie en de looptijd of het plafond ter goedkeuring aan de raad voorgelegd.*
- 4.1 *Door deze stelselwijziging wordt met deze kosten voortaan op gelijke wijze omgegaan als met de kosten van vervanging van bestaande riolering. In de paragraaf Lokale heffingen in de Begroting 2024 wordt dit nader toegelicht.*
- 5.1 *Op 28 juni jl. heeft de raad kennis genomen van het intern controleplan en het normenkader 2023 vastgesteld. Dit normenkader is bij deze begroting geactualiseerd en aangevuld met richtlijnen over hoe om te gaan met de criteria die relevant zijn voor de rechtmatigheidsverantwoording. De richtlijnen komen overeen met de modelverordening van de VNG. De werkwijze is afgestemd met Deloitte.*

Kanttekeningen en risico's

- 1.1 *Besluitvorming door de raad heeft mogelijk invloed op het structurele begrotingsevenwicht.*

Er bestaat een mogelijkheid dat er niet vóór 15 november a.s. een vastgestelde begroting aan de provincie kan worden aangeboden. Wanneer het structureel evenwicht als gevolg van de vaststelling van de begroting niet wordt gerealiseerd, kan Arnhem onder preventief in plaats van repressief provinciaal toezicht worden gesteld.

Participatie

Niet van toepassing

Financiën

<i>Financiële ontwikkelingen aanvullend op Perspectiefnota</i>	2024	2025	2026	2027
Gemeentefonds en overige Rijksontwikkelingen (structureel)	9.173	9.884	9.017	22.832
<i>Waarvan structureel</i>	9.173	8.884	8.017	22.832
<i>Waarvan incidenteel</i>	0	1.000	1.000	0
Beleidsontwikkelingen				
Een DUURZAAM Arnhem	-12.751	-4.781	-5.220	-546
<i>Waarvan structureel</i>	-818	-411	150	-446
<i>Waarvan incidenteel</i>	-11.933	-4.370	-5.370	-100
Een GROEN Arnhem	-2.202	2.084	2.640	-1.359
<i>Waarvan structureel</i>	-5	-241	-660	-1.159
<i>Waarvan incidenteel</i>	-2.197	2.325	3.300	-200
Een KANSRIJK Arnhem	-9.552	-4.397	-4.191	-1.348
<i>Waarvan structureel</i>	-4.862	-4.647	-3.661	-818
<i>Waarvan incidenteel</i>	-4.690	250	-530	-530
Een VERBONDEN Arnhem	10.135	84	1.830	-3.420
<i>Waarvan structureel</i>	155	10	292	-2.635
<i>Waarvan incidenteel</i>	9.980	74	1.538	-785
Jaarlijkse bijstellingen	-5.483	-6.823	-7.446	-7.395
<i>Waarvan structureel</i>	-4.933	-6.408	-7.300	-7.395
<i>Waarvan incidenteel</i>	-550	-416	-146	0
Totaal financiële ontwikkelingen aanvullend op Perspectiefnota	-10.681	-3.949	-3.370	8.763
<i>Waarvan structureel</i>	<i>-1.290</i>	<i>-2.812</i>	<i>-3.162</i>	<i>10.378</i>
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-9.390</i>	<i>-1.136</i>	<i>-208</i>	<i>-1.615</i>
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve cf Begroting 2024	-10.939	17.959	-7.965	-2.488
<i>Waarvan structureel</i>	<i>24.772</i>	<i>28.252</i>	<i>4.164</i>	<i>112</i>
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-35.711</i>	<i>-10.293</i>	<i>-12.128</i>	<i>-2.600</i>
Totaal Financieel beeld	0	0	0	0

In de volgende tabel is samengevat weergegeven hoe de Begroting 2024 zich ontwikkelt ten opzichte van de vorige begroting. In het hoofdstuk 'Ontwikkelingen in het financieel kader' van de ontwerp-Begroting 2024 worden de betreffende posten met uitzondering van de uitgangspositie (stand van Begroting 2023) verder uitgewerkt en toegelicht.

Na verwerking van de aanvullende beleidsontwikkelingen na de Perspectiefnota, blijkt dat met deze Begroting in 2024 een onttrekking van € 10,9 miljoen aan de algemene reserve wordt gedaan. In 2025 wordt € 18,0 miljoen aan de algemene reserve toegevoegd. In 2026 en 2027 wordt respectievelijk € 8,0 miljoen en € 2,5 miljoen aan de algemene reserve onttrokken. Van de onttrekking is € 2,6 miljoen van incidentele aard en wordt dus na 2026 niet meer gedaan. Daarmee is de begroting structureel in evenwicht. In de paragraaf weerstandsvermogen is te lezen dat als gevolg van het opnemen van de gebiedsontwikkelingen Kronenburg en Spoorzone Arnhem Oost het risicoprofiel toeneemt, maar desondanks de weerstandsfactor in 2024 uitkomt op 1,0, voor 2025 op 1,3 en voor 2026 en 2027 op 1,1.. Daarmee wordt voldaan aan de kaders van de financiële verordening. De solvabiliteit komt uit op 24% in 2024 en neemt de komende jaren toe. Daarmee is sprake van een robuuste begroting.

Naast een reëel sluitende begroting, dient de (meerjaren)begroting ook structureel sluitend te zijn. Dit is het geval wanneer de structurele lasten in de begroting voor 2024 volledig worden gedekt door structurele baten. In alle jaren is in deze begroting sprake van een structureel evenwicht. We presenteren ook een reëel evenwicht, omdat de geraamde bedragen in het meerjarenbeeld volledig, realistisch en haalbaar zijn. De in de Begroting opgenomen maatregelen zijn aannemelijk en hard of voorzien van dekking uit een bestemmingsreserve.

Uitvoering

Uitvoering van de vastgestelde begroting is aan het college van burgemeester en wethouders en de haar ondersteunende organisatie. Over de realisatie wordt zoals gebruikelijk in Arnhem gerapporteerd middels Turaps (tussenrapportages) en uiteraard zoals wettelijk verplicht door middel van een Jaarverslag en een Jaarrekening. Tussentijdse voorstellen voor wijziging van de begroting worden aan u voorgelegd. Aldus zijn uitvoering en evaluatie van de Begroting 2024 geborgd.

Na vaststelling van de ontwerp-Begroting 2024 wordt deze aan de toezichthouder op de besluitvorming gemeentefinanciën, de provincie Gelderland, aangeboden.

Communicatie

De Begroting 2024 wordt evenals vorig jaar ook in de vorm van een webbegroting gepresenteerd. Via een link op de website www.arnhem.nl wordt u doorverwezen naar de website financien.arnhem.nl. Op deze webbegroting treft u meer informatie aan dan in de door u vast te stellen ontwerp-Begroting 2024. U treft hier onder andere informatie aan over de taakvelden en (sub)producten.

Om de toegankelijkheid van de begroting voor onze bewoners te vergroten is een infographic (begroting in 1 oogopslag) gemaakt. Deze wordt in de Arnhemse Koerier gepubliceerd.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1 Overzicht doel, type, looptijd en plafond nieuw in te stellen bestemmingsreserves
- Bijlage 2 Ontwerp-Begroting 2024
- Bijlage 3 Infographic

Besluit van

Zaaknummer

3920032

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 september 2023, nummer: 3920032;

gelet op artikel 190 en artikel 191 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De ontwerp-Begroting 2024 vast te stellen.
2. De opheffingsdatum voor de BR Inburgering, integratie en asiel drie jaar uit te stellen tot ultimo 2026.
3. De bestemmingsreserves Spoorzone Oost en Huisvesting bijzondere doelgroepen in te stellen met doel, functie en looptijd of plafond conform bijlage 1.
4. Vanaf 2024 de kosten van aanleg van riolering niet meer als kosten van de grondexploitatie worden aangemerkt, maar als investeringen worden geactiveerd op de gemeentelijke balans onder de materiële vaste activa.
5. Het geactualiseerde normenkader vast te stellen

De griffier,

De voorzitter,